

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та
журналістики
Кафедра журналістики
Силабус
навчальної дисципліни
«Маніпулятивні технології та протидія їм»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Маніпулятивні технології та протидія їм Мова викладання – українська.
Викладач	Волковинський Олександр Сергійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики.
Профайл викладача	https://journkaf.kpnu.edu.ua/pro-kafedru/volkovynskyj-oleksandr-serhijovych/
E-mail	volkovynskyi.oleksandr@kpnu.edu.ua
Сторінка в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=25239
Консультації	вівторок 15.00–16.00 / 15.30–16.30 Місце проведення консультацій – 412 аудиторія (центральний корпус), платформа MOODLE (Волковинський О.С.).

2. Анотація до курсу

Означений курс подає відомості про маніпулятивні технології та способи протидії їм. Це забезпечує ефективну підготовку фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Засвоєння дисципліни «Маніпулятивні технології та протидія їм» передбачає лекційну форму подання матеріалу і виконання різноманітних видів практичних завдань. Студентам рекомендується укладати власний словник опрацьованих термінів і понять із записом їх основного значення та наголосом. Теоретична частина дисципліни ознайомлює студентів з основними поняттями, розділами, засобами і прийомами маніпулятивних технологій, а також із провідними засадами протидії їм. Практична частина дисципліни спрямована на удосконалення загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців у різних галузях діяльності.

3. Мета та завдання курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм" полягає у набутті студентом компетенцій, знань для вивчення історії та теорії маніпуляцій, практичного оволодіння прийомами протидії їм, у формуванні практичних умінь і навичок ефективною раціональною комунікації у процесі зіткнення поглядів і позицій, у засвоєнні

спеціальних прийомів впливу на людей задля досягнення комунікативної мети з мінімальними втратами часу й енергії.

Серед **завдань** вивчення навчальної дисципліни "Маніпулятивні технології та протидія їм": виробити у студентів уважне і критичне ставлення до наведення аргументів і обґрунтованих доказів; опанувати термінологію і основні поняття, що характеризують теорію і практику маніпуляцій масовою свідомістю; вивчити історію і витoki маніпулятивних технологій; ознайомитися з яскравими зразками масових маніпуляцій і протидії їм задля максимально вдалого використання набутого досвіду; набути навички ефективної протидії маніпулятивним технологіям.

4. Очікувані результати навчання

Здобути здатність до ефективного розпізнавання маніпулятивних технологій; здатність до протидії маніпулятивним технологіям; вдале комунікування і знаходження достовірної інформації; здатність дискутувати і відстоювати аргументовану точку зору; здатність до роботи в команді фахівців із різних галузей.
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

У результаті вивчення курсу студент повинен

знати:

основні поняття і підходи до вивчення маніпулятивних технологій та протидії їм – використання міфологізованої реальності, дезінформація, техніка "сендвіча", створення емоційного резонансу, використання анонімних авторитетів, замовчування або уникнення небажаних фактів, нехтування контекстом, підміна понять, статистичні маніпуляції, технології подвійних стандартів, звернення до заангажованих експертів та інші;

уміти:

розпізнавати використання маніпулятивних технологій, здійснювати критичний аналіз інформації, застосовувати системний підхід для оцінки конкретних фактів і способів їх висвітлення, реалізовувати соціальне комунікування і визначати власну роль у команді з метою протистояння масовим маніпуляціям.

Формат курсу

Стандартний курс (очний; вибіркова освітня компонента професійної підготовки). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
нормативна/вибіркова	<i>вибіркова</i>
Рік навчання	<i>II рівень освіти, магістр, 1-й рік навчання</i>
семестр	<i>другий</i>
Кількість кредитів ЄКТС	<i>4 кредити ЄКТС</i>

Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	32 год.
Лекційні заняття	16 год.
Практичні заняття	16 год.
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	88 год.
Форма підсумкового контролю	залік

6. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проєктора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE, системи відеозв'язку MEET.

7. Політика курсу

Відвідування занять. Очікуємо, що здобувачі відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікуємо дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://kpnpu.edu.ua/pravya-vnutrishnoho-rozporядku/>) та етичних норм поведінки.

Встановлюються терміни виконання здобувачами усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття (як лекційні, так і практичні), не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово під час консультацій відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни). Відпрацьовання лекційного заняття передбачає знання здобувачем питань плану та вміння дати відповіді на питання для самоконтролю. Відпрацьовання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція від 29.04. 2021 р.)

(https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45хybMiWBEVDbGpb/view>). Тому роботи здобувачів мають бути оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі першого рівня можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедри жургалістики та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо), консультацій, на засіданні наукових семінарів. Очікується, що здобувачі першого рівня будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

8. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Загальна характеристика поняття маніпулятивних технологій: суть, історія формування і використання.	14	2	-	-	-	12	-
Тема 2. Різновиди маніпулятивних технологій. Сучасні технології медійного маніпулювання масовою свідомістю	12	2	-	-	-	10	-
Тема 3. Стратегії і тактики маніпулятивного впливу	12	2	2	-	-	8	-
Тема 4. Моделі агітаційного, пропагандистського і політизованого впливу	12	-	2	-	-	10	-
Тема 5. Аргументація як обґрунтування і переконання Аргументація і критика. Правила і помилки щодо тези.	12	2	2	-	-	8	-
Тема 6. Вербальні прийоми і невербальні прийоми маніпулювання	10	2	2	-	-	6	-

та їх нейтралізація.							
Тема 7. Перевірка й аналіз інформації.	10	2	2	-	-	6	-
Тема 8. Алгоритм оцінки щодо ефективності маніпулятивного впливу на різні типи цільової аудиторії	10	2	2	-	-	6	-
Тема 9. Механізми захисту від маніпулятивних технологій	10	2	2	-	-	6	-
Тема 10. Тактичні і психологічні прийоми маніпулювання та ефективні засоби протидії їм.	10	-	2	-	-	8	-
Підготовка до мкр	8			-	-	8	-
Разом за курс	120	16	16	-	-	88	-

9. Методи навчання і форми оцінювання

Методи навчання: лекція (лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-бесіда, лекція-дискусія та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, дебати, мозкова атака, інструктаж (вступний, поточний, індивідуальний), робота за підручниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, спостереження, робота за таблицями, аудіодемонстрація, створення й демонстрування презентацій, вправи й завдання (усні, письмові, творчі, проблемні, ситуативні та ін.), мінідослідження з проблем політичної лінгвістики.

Форми поточного контролю: *практичні заняття*: опитування; перевірка виконаних усних і письмових вправ та завдань під час аудиторного заняття; презентації з усних питань; виконання вправ, самостійна робота: тестування з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка виконаних вправ та досліджень.

Форма модульного контролю: *модульна контрольна робота* (тестові питання відкритої структури).

Форма підсумкового контролю: залік.

10. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам:

денна форма навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			залік
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
45 балів	10 балів	45 балів	100

Поточний контроль (45 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів I рівня вищої освіти на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Здобувачеві, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівнів (10, 11, 12).
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, знайомий з окремими питаннями основних напрямів наукових досліджень, відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти недостатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає неточно, помиляється, хоча може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти робить спроби розмежувати поняття «маніпуляція», «технології», проаналізувати особливості дефініцій термінів.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє частковими знаннями щодо маніпулятивних технологій, здатний виконати вправи і завдання різного характеру за зразком; частково орієнтується в термінах та визначає засоби маніпуляцій; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, знає основні поняття та категоріальний апарат; вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, виконує вправи і завдання за прикладом, проте допускає суттєві помилки.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може самостійно аналізувати приклади маніпуляцій; вміє застосовувати знання з під час виконання вправ і завдань, послуговуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє поняття маніпулятивного впливу, визначає суть поняття, дає його загальну характеристику; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно вживати термінологію.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал в стандартних ситуаціях; вміє здійснювати аналіз маніпулятивних технологій, робити висновки; його відповідь повна, логічна, обґрунтована,

		однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати презентацію з теми практичного заняття, обґрунтувати наукові положення щодо понять мовної особистості.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить наукові поняття, категорії; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; знає різні наукові теорії; володіє термінологією, загальною інформацією; знає погляди різних науковців маніпулятивних технологій; вміє застосовувати методи наукових досліджень для аналізу маніпуляцій; користується словниками різних типів, володіє нормами сучасної української літературної мови.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, розмежовувати погляди різних науковців на одну і ту ж проблему, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний підготувати виступ на конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні маніпулятивні явища, процеси та їх маніпулятивний вплив; володіє нормами сучасної української літературної мови; має високий рівень сформованих знань і вмінь.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з маніпулятивних технологій, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, зокрема щодо аналізу різних поглядів на проблеми маніпулятивного впливу; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах, володіє нормами сучасної української літературної мови.

Самостійна робота (10 балів)

Перевірку питань й завдань самостійної роботи, які здобувачі готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, що виставляється здобувачеві на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих

теоретичних тем курсу; підготовка до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри); підготовка до складання заліку. Особистісна зорієнтованість реалізується за рахунок виконання завдань, що розвивають навички самоаналізу.

Здобувачі, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

денна форма навчання

СР	«задовільно»	6-7
10 балів	«добре»	8-9
	«відмінно»	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

високий рівень 10 б.	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, а саме: маніпулятивні технології, початки й розбудова маніпулятивної теорії, поняття протидії маніпуляціям. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи.
достатній рівень 8-9 б.	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях, переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи.
середній рівень 6-7 б.	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань, винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну.
початковий рівень менше ніж 4,2 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє термінологічним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.

Модульна контрольна робота (45 балів)

МКР 45 балів	середній рівень	24-30
	достатній рівень	31- 39
	високий рівень	40-45

високий рівень (40-45)	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з маніпулятивних технологій, вміє визначати і характеризувати засоби протидії маніпуляціям; підбирати приклади (за завданням); робити різні види досліджень, презентацій. Уникає загальних формулювань. Викладає матеріал логічно та послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм сучасної української літературної мови, працює з термінологічними словниками.
достатній рівень (31-39)	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що й для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання.
середній рівень (24-30)	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання й розуміння маніпулятивних технологій та правил їхнього аналізу, але викладає матеріал неповно та допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко й доказово обґрунтовувати судження; викладає матеріал непослідовно й допускає помилки в мовному оформленні викладу.
початковий рівень менше ніж (20)	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє термінологією курсу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично виконує аналіз політичних текстів, допускає суттєві помилки в мовному оформленні викладу. У роботі наявні ознаки академічної недобросовісності.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>).

Рейтингова оцінка за результатами успішності на навчальних заняттях обраховується за формулою: $rk = (0,05gkc + 0,4) \cdot ik$, де gkc – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях, а ik – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів цього виду навчальної діяльності. В умовах застосування

дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Якщо здобувач ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	Відмінно/зараховано
82-89	B (дуже добре)	Добре/зараховано
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	Задовільно/зараховано
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно/незараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з директором інституту/деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

11. Література

Основна

1. [Гнезділова Я. В. Емоційна маніпуляція: техніки і технології впливу. *Мова і культура*. Київ, 2016. Вип. 18, т. 4 \(179\). С. 171-176.](#)
2. [Житарюк М. "Гарячі точки" у ЗМІ та засобах масової інформації, пропаганди і маніпуляції. Особливості російсько-української війни 2014 р. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2015. С. 208-214.](#)
3. [Захарченко А.П. Використання українськими медіа фреймінгу як інструменту маніпуляції \(на прикладі критики президента України у 2018-початку 2019 рр.\)](#)

- . Актуальні питання масової комунікації : науковий журнал Київ, 2019. Вип. 25. С. 22-32.
4. Іванніков Д.А. Загальний алгоритм застосування прийомів масової маніпуляції у ЗМІ. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2012. Вип. 41, ч. 2. С. 82-86
 5. Іщенко Т.В. Вербальні та невербальні засоби впливу у сучасних політичних текстах. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Київ, 2014. Вип. 29. С. 128-141.
 6. Каракуць Т.Є. Використання ЗМК як засобу маніпуляції в політиці та впливу на особистість. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : Інститут журналістики, 2013. Т. 53 : жовтень – грудень
 7. Лігачова Н.Л., Черненко С.М., Іванов В.Ф. Телебачення спецоперацій. Маніпулятивні технології в інформаційно-аналітичних програмах українського телебачення: моніторинг, методи визначення та засоби протидії. Рекомендації щодо принципів відкритої редакційної політики телеканалів. Київ: Телекритика, 2003. 266 с.
 8. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія. Київ, 2012. 232 с.
 9. Стельмашов А.К. Використання маніпулятивних технологій на телебаченні. *Нова парадигма*. Київ, 2010. Вип. 98. С. 218-225
 10. Тепенчак Т.М. Естетико-культурологічний аспект маніпуляції свідомістю : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософ. наук : спец. 09.00.08. - Естетика. Київ, 2008. 15 с.
 11. Чирков О. Етнічний чинник в агресії Російської Федерації проти України: етнокультурна історія південно-східних земель і сучасні маніпуляції Кремля. *Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики*. Київ : МП Леся, 2016. С. 109-130.
 12. Curtis, Adam. "The Century of the Self" (documentary). British Broadcasting Cooperation, 2002.
 13. Lasswell, Harold. *Propaganda Technique in World War I*. Cambridge, MA: The M.I.T. Press, 1971.
 14. Smith Jr., Paul A. *On Political War*. Washington, DC: National Defense University Press, 1989.

Додаткова

1. Гонтаренко Л.О. Викривлення інформації як вплив на громадські уявлення про війну. Український психологічний журнал. Київ, 2017. № 1 (3). С. 17-25.
2. Лизанчук В.В. Антиукраїнська інформаційна агресія в телерадіопросторі Росії та України. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2014. Т. 56, липень - вересень. С. 13-21
3. Нечипоренко Б. Використання в китайських ЗМІ маніпулятивної тактики "наближення адресата до народу" через спрощення інформації та інтимізацію. *Екологія мови і мовна політика в сучасному суспільстві*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. С. 297-303.
4. Присяжнюк Д.М. Аналіз технологій маніпулювання масовою свідомістю в ЗМІ. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2011. С. 96-99. (Військово-спеціальні науки ; Вип. 26).
5. Яцко Н.Б. PR та маніпуляції : практ. словник. Київ : Вадим Карпенко, 2015. 471 с.

Електронні ресурси:

Платформа «Coursea» презентує курси з фактчекінгу, спеціалізовані курси для роботи з мультимедійним контентом.

Платформа «edX» пропонує курси з журналістики від провідних університетів (наприклад, Гарвард, Колумбійський університет) на теми, як-от розслідувальна

журналістика, цифрові медіа, журналістика даних, а також основи написання для онлайн-платформ.

Ресурс Poynter Institute, який спеціалізується на професійному розвитку журналістів. Вони пропонують курси, вебінари та тренінги з тем, таких як розслідувальна журналістика, цифрові медіа, етика, лідерство в журналістиці.

Платформа «FutureLearn» для онлайн-освіти, яка має курси на тему журналістики та медіа. Тут можна знайти курси з медіаетики, розвитку мультимедійних навичок, управління новинним контентом.

«Medium» – корисний інструмент для практики написання. Студенти можуть публікувати свої роботи, отримувати зворотний зв'язок від інших користувачів і вдосконалювати свої навички написання.

«Google News Initiative» пропонує різноманітні ресурси для журналістів, включаючи безкоштовні курси з фактчекінгу, створення контенту, цифрової безпеки та інших важливих тем.

Платформа «Skillshare» для креативних курсів, зокрема з журналістики, відео- та фотозйомки, редагування контенту. Тут можна знайти практичні курси, як працювати з інтерв'ю, як створювати історії через відео та інші форми медіа.

Платформи «YouTube» та «Vimeo» можуть бути дуже корисними для студентів-журналістів, які хочуть навчитися працювати з відео та аудіо. Багато журналістів публікують тут навчальні відео, огляди інструментів, поради з редагування.

Платформи «Trello / Slack / Asana» допомагають організувати робочі процеси для студентів-журналістів, які працюють над великими проектами або груповими завданнями. Вони навчають як планувати, координувати та організовувати команди для створення медіа-контенту.

«LinkedIn Learning» пропонує професійні курси для журналістів на тему, як покращити свої навички написання, створення контенту, цифрової журналістики, редагування та навіть роботу з аналізом даних для журналістики.